

ПРАВА
паліативного пацієнта
та механізми
їх здійснення

ЗМІСТ

1. <i>Поняття та основні завдання паліативної допомоги</i>	4
2. <i>Основні права паліативного пацієнта</i>	5
3. <i>Соціальні послуги, що надаються паліативному пацієнту</i>	8
4. <i>Механізми здійснення прав паліативного пацієнта у сфері спадкування: деякі аспекти</i>	10
5. <i>Право паліативного пацієнта на помічника</i>	15
6. <i>Право паліативного пацієнта на безоплатне отримання лікарських засобів</i>	21
7. <i>Ми допоможемо захистити Ваші права</i>	28
8. <i>Контактна інформація</i>	34

ШАНОВНИЙ ЧИТАЧУ!

У Ваших руках брошура, підготовлена в «дружньому» для паліативного пацієнта/його законного представника чи членів сім'ї форматі. З цього видання Ви дізнаєтесь про права паліативного пацієнта і порядок їх реалізації, про соціальні послуги, які безоплатно надаються паліативному пацієнту, та процедури їх отримання, про права у сфері спадкування. Брошура також містить відомості і поради про те, як обрати помічника, якими є його права та обов'язки, як правильно укласти договір довічного утримання та які переваги для Вас має ця договірна конструкція, як підготувати написанні процесуальні документи, необхідні для захисту Ваших прав чи попередження їх порушення. Заощадити Ваш час допоможе контактна інформація про заклади, що надають паліативну допомогу, а також органи та організації, які сприяють забезпеченню прав паліативних хворих і членів їхніх сімей.

ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ПАЛІАТИВНОЇ ДОПОМОГИ

За дослідженнями ВООЗ, близько 60% хворих у термінальній стадії потребують паліативної допомоги, в Україні близько 480 тис. пацієнтів щороку. А враховуючи, що ця проблема торкається рідних і близьких пацієнта (щонайменше ще двоє людей на кожного). Загалом паліативної допомоги в Україні потребують щороку близько 1,5 млн осіб¹.

ПАЛІАТИВНА ДОПОМОГА – це

вид медичної допомоги, що надається пацієнтам на останніх стадіях перебігу невиліковних захворювань та включає в себе комплекс заходів, спрямованих на полегшення фізичних та емоційних страждань пацієнтів, а також надання психосоціальної і моральної підтримки членам їхніх сімей².

вид медичної допомоги, котрий спрямований на покращення якості життя пацієнтів і членів їх родин (сімей), які стикаються з проблемами невиліковної хвороби. У той час як специфічне (або етіотропне) лікування спрямоване на зміну перебігу хвороби, паліативна допомога повинна бути зосереджена на профілактиці і зменшенні страждань, які виникають на тлі прогресуючого захворювання. Раннє виявлення, визнання проблеми і ефективне лікування болю або інших фізичних, психосоціальних і духовних проблем – реквізити для забезпечення якісної паліативної допомоги³.

підхід, що покращує якість життя пацієнтів та членів їх сімей, у ситуації, пов'язаній із хворобою, що загрожує життю пацієнта, через попередження та послаблення його страждань шляхом ранньої ідентифікації та точної (бездоганної) оцінки та лікування болю і полегшення інших фізичних, психосоціальних та духовних проблем⁴.

¹ Проект Концепції Державної програми розвитку паліативної та хоспісної допомоги в Україні на 2010–2014 роки, http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20080627_0.html

² Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 р. (ч.1 ст. 35-4).

³ Клінічний протокол надання паліативної допомоги, симптоматичної та патогенетичної терапії хворим на ВІЛ-інфекцію/СНІД, затверджений Міністерством Охорони Здоров'я України від 03.07.2007 р.

⁴ Визначення паліативної допомоги запропоноване ВООЗ, <http://www.who.int/cancer/palliative/definition/en/>

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ПАЛІАТИВНОЇ ДОПОМОГИ¹

1. Забезпечення гідного завершення земного життя людини.
2. Позбавлення болю.
3. Усунення або зменшення розладів життєдіяльності та інших важких проявів хвороби.
4. Догляд.
5. Підтримка у хворого прагнення до життя; визнання смерті як природного процесу.
6. Медична, психологічна, соціальна, правова і духовна допомога пацієнту та його рідним, як в умовах спеціалізованого медико-соціального закладу – хоспісу, так і вдома.
7. Забезпечення системи заходів, що підтримують у хворого здатність якомога довше активно жити.
8. Піклування про пацієнта та цього близьке оточення під час хвороби, після смерті та протягом трауру (в період горювання).

ОСНОВНІ ПРАВА ПАЛІАТИВНОГО ПАЦІЄНТА

ЗАГАЛЬНІ ПРАВА

- право на повагу до гідності;
- право на чуйне ставлення, на дії і помисли, що ґрунтуються на принципах загальнолюдської моралі, з боку медичних і фармацевтичних працівників;
- право на згоду та відмову від медичних, у тому числі паліативних, втручань;
- право на медичну інформацію, а саме про стан здоров'я, мету проведення запропонованих досліджень і лікувальних заходів (зокрема паліативних), прогноз можливого розвитку захворювання, у тому числі наявність ризику для життя і здоров'я;

¹ Підготовлено на основі наукових та нормативних розробок (проект Концепції Державної програми розвитку паліативної та хоспісної допомоги України)

- ☑ право на кваліфіковану медичну допомогу в повному обсязі;
- ☑ право на медичну таємницю;
- ☑ право на свободу вибору в сфері надання паліативної допомоги, тобто вільний вибір лікаря, вибір методів лікування, у тому числі паліативного, відповідно до рекомендацій лікаря, вибір закладу охорони здоров'я;
- ☑ право без вільної згоди не бути підданим медичним, науковим чи іншим дослідженням;
- ☑ право на допуск до нього інших медичних працівників, членів сім'ї, опікуна, піклувальника, нотаріуса та адвоката;
- ☑ право на свободу віросповідання та допуск священнослужителя для відправлення богослужіння та релігійного обряду;
- ☑ право на заборону навмисного прискорення смерті або умиртвіння невиліковно хворого з метою припинення його страждань;
- ☑ право на розпорядження щодо передання після смерті органів та інших анатомічних матеріалів тіла науковим, медичним або навчальним закладам;
- ☑ право на належне ставлення до тіла після смерті;
- ☑ право на недискримінацію, пов'язану зі станом здоров'я;
- ☑ право на згоду на використання нових методів профілактики, діагностики, лікування, реабілітації та лікарських засобів, які знаходяться на розгляді в установленому порядку, але ще не допущені до застосування;
- ☑ право на обрання собі помічника, в разі, коли за станом свого здоров'я, пацієнт не може самостійно здійснювати свої права та виконувати обов'язки.

- ☑ право на безоплатну правову допомогу:
  - первинну (надання правової інформації; надання консультацій і роз'яснень з правових питань; складення заяв, скарг та інших документів правового характеру, крім документів процесуального характеру; надання допомоги в забезпеченні доступу особи до вторинної правової допомоги та медіації);
  - вторинну (це право мають лише інваліди, які отримують пенсію або допомогу, що призначається замість пенсії, у розмірі менше двох прожиткових мінімумів для непрацездатних осіб, а також ветерани війни).

СПЕЦІАЛЬНІ ПРАВА

- ☑ право на заборону катувань, жорстокого, нелюдського та такого, що принижує гідність, поводження;
- ☑ право на медичний догляд і соціальне обслуговування та забезпечення, які є необхідними для підтримання життя і здоров'я пацієнта з використанням міждисциплінарного підходу;
- ☑ право на кваліфіковану, доступну, безперервну паліативну допомогу різних форм (надання такої допомоги вдома, в хоспісі, в паліативному відділенні медичного стаціонару тощо);
- ☑ право на профілактику та зменшення страждань, які виникають на фоні прогресуючого захворювання;
- ☑ право на ефективне лікування болю;
- ☑ право на допомогу в подоланні фізичних, психосоціальних і духовних проблем;
- ☑ право на допомогу, спрямовану на підтримку його сім'ї

СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ, ЩО НАДАЮТЬСЯ ПАЛІАТИВНОМУ ПАЦІЄНТУ

Перелік соціальних послуг, що надаються паліативним хворим безоплатно

У Законі України «Про соціальні послуги» від 19 червня 2003 р.¹ громадянам, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з похилим віком, хворобою, інвалідністю і не мають рідних, які повинні забезпечити їм догляд і допомогу, гарантовано перелік соціальних послуг, які надаються окресленим категоріям громадян.

Соціально-побутові послуги	забезпечення продуктами харчування, м'яким і твердим інвентарем, гарячим харчуванням, транспортними послугами, засобами малої механізації, здійснення соціально-побутового патронажу, виклик лікаря, придбання та доставка медикаментів тощо.
Психологічні послуги	надання консультацій з питань психічного здоров'я та поліпшення взаємин з оточуючим соціальним середовищем, застосування психодіагностики, спрямованої на вивчення соціально-психологічних характеристик особистості, з метою її психологічної корекції або психологічної реабілітації, надання методичних порад.
Соціально-економічні послуги	задоволення матеріальних інтересів і потреб осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, що реалізуються у формі надання натуральної чи грошової допомоги, а також допомоги у вигляді одноразових компенсацій.

¹ Закон України «Про соціальні послуги» від 19 червня 2003 р. (ст. 5).

Соціально-медичні послуги	консультації щодо запобігання виникненню та розвитку можливих органічних розладів особи, збереження, підтримка та охорона її здоров'я, здійснення профілактичних, лікувально-оздоровчих заходів, праце терапія.
Юридичні послуги	надання консультацій з питань чинного законодавства, здійснення захисту прав та інтересів осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, сприяння застосуванню державного примусу і реалізації юридичної відповідальності осіб, що вдаються до протиправних дій щодо цієї особи (оформлення правових документів, адвокатська допомога, захист прав та інтересів особи тощо).

ЯК ОТРИМАТИ СОЦІАЛЬНУ ПОСЛУГУ?

✓ Для отримання соціальних послуг, що надаються державними та комунальними суб'єктами*, особа, яка їх потребує, має звернутися із письмовою заявою до місцевого органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування**.

✓ Для отримання соціальних послуг, що надаються недержавними суб'єктами, особа, яка їх потребує, звертається до відповідного суб'єкта, що їх надає***.

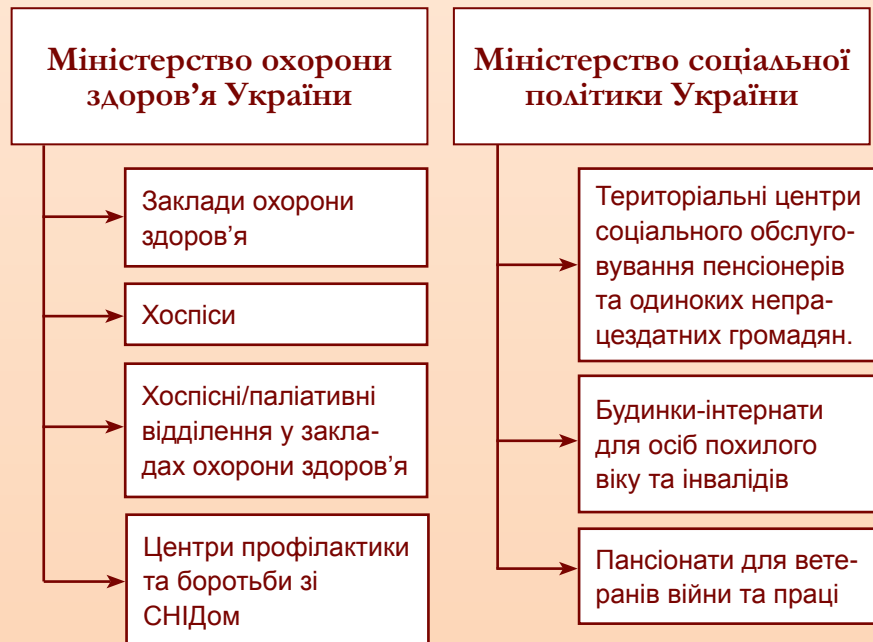
* **Суб'єкти, що надають соціальні послуги** – державні та комунальні спеціалізовані підприємства, установи та заклади соціального обслуговування, підпорядковані центральним, місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування (далі – державні та комунальні суб'єкти), юридичні особи, створені відповідно до законодавства, які не мають на меті отримання прибутку (далі – недержавні суб'єкти), фізичні особи (Закон України «Про соціальні послуги від 19.06.2003 р. (ст. 1)).

** **Місцеві органи виконавчої влади** – районні, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації (Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 09.04.1999 р. (ст. 1)). Органи місцевого самоврядування – сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, районні та обласні ради (Закон України «Про місцеве самоврядування» від 21.05.1997 р. (ст. 5)).

*** **Недержавний суб'єкт, який надає соціальну послугу** – юридичні особи, які не мають на меті отримання прибутку (Закон України «Про соціальні послуги» від 19.06.2003 р. (ст. 1)). Такими суб'єктами можуть бути відповідні громадські організації, благодійні організації.

✓ Якщо особа, яка потребує соціальних послуг, за віком або станом здоров'я неспроможна самостійно прийняти рішення про необхідність їх надання, таке рішення може прийняти опікун чи піклувальник, органи опіки та піклування, відповідно до законодавства.

Відомства, які забезпечують соціальне обслуговування паліативних хворих

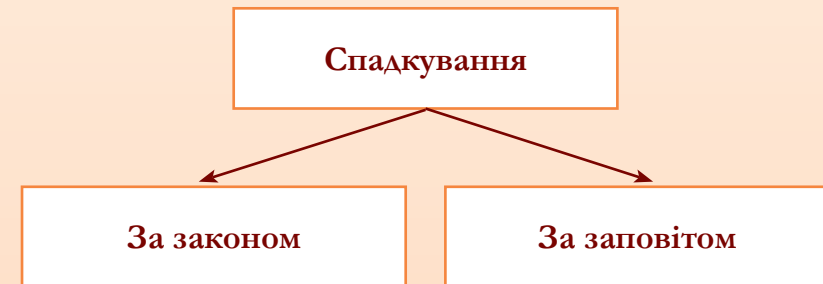

МЕХАНІЗМИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВ ПАЛІАТИВНОГО ПАЦІЄНТА У СФЕРІ СПАДКУВАННЯ: ДЕЯКІ АСПЕКТИ

Приклад:

Громадянка В., яка перебуває в термінальній (останній) стадії онкологічного захворювання, є власником однокімнатної квартири та автомобіля. Яким чином вона може розпорядитись власним майном на випадок її смерті.

Перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців) здійснюється у порядку спадкування.

СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАПОВІТОМ

Заповіт – особисте розпорядження особи на випадок своєї смерті¹.

Заповіт є універсальним та одним з найефективніших способів розпорядження майном на випадок своєї смерті, оскільки:

- ✓ дозволяє дієздатній фізичній особі у будь-який час призначити своїм спадкоємцем будь-яку особу, на власний розсуд;
- ✓ кількість заповітів, які може вчинити особа, – не обмежена. Кожен наступний заповіт скасовує попередній;
- ✓ заповідач може призначити своїми спадкоємцями одну або кілька фізичних осіб, незалежно від наявності у нього з цими особами сімейних, родинних відносин, а також інших учасників цивільних відносин;
- ✓ заповідач може без зазначення причин позбавити права на спадкування будь-яку особу з числа спадкоємців за законом. У такому разі ця особа не може одержати право на спадкування;

¹ Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р., (далі – Цивільний кодекс України) (ст. 1233).

заповідач має право скласти заповіт щодо усієї спадщини або її частини;

заповідач має право зробити в заповіті заповідальний відказ.

ЗАПОВІДАЛЬНИЙ ВІДКАЗ

Це – покладення на спадкоємця за заповітом виконання будь-якого зобов'язання на користь однієї або кількох осіб (відказоодержувачів¹), які набувають права вимагати його виконання.

Можливість вчинення заповіту з умовою. Заповідач може обумовити виникнення права на спадкування в особи, яка призначена у заповіті, наявністю певної умови, як пов'язаної, так і не пов'язаної з її поведінкою (наявність інших спадкоємців, проживання у певному місці, народження дитини, здобуття освіти тощо).

ЯКІ ВИМОГИ ЩОДО ФОРМИ ЗАПОВІТУ ВСТАНОВЛЕНІ ЗАКОНОДАВЧО?

- 1) заповіт складається у письмовій формі та підлягає обов'язковому нотаріальному посвідченню;
- 2) заповіт має бути особисто підписаний заповідачем;
- 3) заповіт має бути посвідчений нотаріусом;
- 4) у заповіті обов'язково зазначаються дата та місце його вчинення;
- 5) у випадку нотаріального посвідчення заповіту нотаріус може записати заповіт зі слів особи власноручно або за допомогою загальноприйнятих технічних засобів.

¹ Відказоодержувачами можуть бути як особи, що входять в коло спадкоємців за законом, так і особи, що не є спадкоємцями за законом (Цивільний кодекс України (ст. 1237)).

Заповіт особи, яка перебуває на лікуванні в лікарні, госпіталі, іншому стаціонарному закладі охорони здоров'я, а також особи, яка проживає в будинку для осіб похилого віку та інвалідів, може бути посвідчений головним лікарем, його заступником з медичної частини або черговим лікарем цієї лікарні, госпіталю, іншого стаціонарного закладу охорони здоров'я, а також начальником госпіталю, директором або головним лікарем будинку для осіб похилого віку та інвалідів¹.

УМОВИ СПАДКУВАННЯ ЗА ЗАКОНОМ:

- 1) особою не було вчинено заповіту;
- 2) заповіт визнаний недійсним;
- 3) заповіт було скасовано особою, яка його видала, а нового заповіту не було вчинено.

Спадкоємці за законом одержують право на спадкування по чергово. Кожна наступна черга спадкоємців за законом одержує право на спадкування у разі відсутності спадкоємців попередньої черги, усунення їх від права на спадкування, неприйняття ними спадщини або відмови від її прийняття.

ЧЕРГИ СПАДКУВАННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ ЗАКОНОДАВСТВОМ

Перша черга	діти спадкодавця, у тому числі зачаті за життя спадкодавця та народжені після його смерті, той з подружжя, який його пережив, та батьки.
Друга черга	рідні брати та сестри спадкодавця, його баба та дід як з боку батька, так і з боку матері.
Третя черга	рідні дядько та тітка спадкодавця.

¹ Цивільний кодекс України (ст. 1252).

Четверта черга	особи, які проживали зі спадкодавцем однією сім'єю не менш як п'ять років до часу відкриття спадщини.
П'ята черга	інші родичі спадкодавця, до шостого ступеня споріднення включно

- ✓ Частки у спадщині кожного із спадкоємців за законом є рівними.

СПАДКОВИЙ ДОГОВІР

За спадковим договором одна сторона (набувач) зобов'язується виконувати розпорядження другої сторони (відчужувача) і в разі його смерті набуває право власності на майно відчужувача¹.

Форма договору. Укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню, а також державній реєстрації у Спадковому реєстрі.

ОБОВ'ЯЗКИ НАБУВАЧА ЗА ДОГОВОРОМ

- ✓ Набувач у спадковому договорі може бути зобов'язаний вчинити певну дію майнового або немайнового характеру до відкриття спадщини або після її відкриття.

Сторони договору на власний розсуд визначають, яку саме дію (комплекс дій) зобов'язаний вчинити набувач на користь відчужувача за договором. Відтак, в договорі можна обумовити обов'язки набувача щодо утримання відчужувача до його смерті. Як і за договором довічного утримання, сторони за спадковим договором можуть передбачити види матеріального забезпечення та догляду, які надаватимуться набувачем відчужувачу. Варто пам'ятати про необхідність чіткого та зрозумілого окреслення видів матеріального забезпечення, а також можливість (необхідність) періодичного перегляду видів та розміру матеріального забезпечення.

¹ Цивільний кодекс України (ст. 1302).

Пам'ятайте!

- ✓ На майно, визначене у спадковому договорі, нотаріус, який посвідчив цей договір, накладає заборону відчуження.
- ✓ Заповіт, який відчужувач склав щодо майна, вказаного у спадковому договорі, є нікчемним.
- ✓ Відчужувач має право призначити особу, яка здійснюватиме контроль за виконанням умов спадкового договору після його смерті.
- ✓ Спадковий договір може бути розірвано судом на вимогу відчужувача у разі невиконання набувачем його розпоряджень.

* Отже, в договорі необхідно конкретно передбачити умови, за яких розпорядження відчужувача вважається виконаним належно, чи взагалі невиконано.

- ✓ Конструктивно спадковий договір видається більш вдалим, адже не передбачає переходу права власності на майно за договором до набувача з моменту державної реєстрації такого договору, як у договорі довічного утримання. Проте законодавчих гарантій належного виконання договору довічного утримання є більше, тому сторони, прийнявши рішення про укладення спадкового договору, самі повинні в договорі визначити цей комплекс гарантій.

ПРАВО ПАЛІАТИВНОГО ПАЦІЄНТА НА ПОМІЧНИКА

Приклад:

Громадянин А., хворий на важку невиліковну хворобу, потребує постійної допомоги. Яким чином цей громадянин може реалізувати свої права та обов'язки (зокрема, щодо отримання пенсії, оплати комунальних послуг, звернення до державних органів, установ, організацій)? Чи передбачено законодавством право такої особи на помічника?

1. Така особа може скористатись допомогою помічника¹.

Кожна дієздатна фізична особа, яка за станом здоров'я не може самостійно здійснювати свої права та виконувати обов'язки має право обрати собі помічника².

Процедура призначення особі помічника

Крок 1: Громадянин обирає собі помічника, який зможе забезпечити його доглядом і допомогою, яких він потребує

Крок 2: Укладення договору між паліативним хворим і помічником

Крок 3: Звернення до органу опіки та піклування³ із заявою про реєстрацію помічника

¹ Помічником може бути будь-яка повнолітня, дієздатна фізична особа, яка добровільно погодилась на здійснення повноважень передбачених договором, укладеним між нею та особою, яка за станом здоров'я не може самостійно здійснювати свої права та виконувати обов'язки.

² Цивільний кодекс України (ст. 78).

³ Безпосереднє ведення справ щодо опіки і піклування покладається у межах їх компетенції на відповідні відділи й управління місцевої державної адміністрації районів, районів міст Києва і Севастополя, виконавчих комітетів міських чи районних у містах рад (Правила оцінки та піклування затверджені Наказом Державного комітету України у справах сім'ї та молоді від 17 червня 1993 р., № 387/3680).

Зразок заяви про призначення помічника

Голові Дрогобицької районної
державної адміністрації Іванову І.І.
П.І.Б. _____
дата народження _____
zareєстрований _____
проживаю _____
паспорт: серія ____ № _____
виданий _____
тел.: _____

Заява

Прошу призначити мені помічником

П.І.Б. _____
дата народження _____,
який(а) зареєстрований(а), проживає за _____

у зв'язку з тим, що за станом здоров'я я потребую постійної сторонньої допомоги.

Дата _____

Підпис _____

ПОВНОВАЖЕННЯ ПОМІЧНИКА

Помічник має право на:

- одержання пенсії, аліментів, заробітної плати, поштової кореспонденції, що належать фізичній особі, яка потребує допомоги;
- вчиняти дрібні побутові правочини¹ в інтересах особи, яка потребує допомоги, відповідно до наданих йому повноважень;
- представляти особу в органах державної влади, органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування та організаціях, діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення;
- помічник може представляти фізичну особу в суді лише на підставі окремої довіреності.

2. Якщо громадянин не має достатньо коштів для оплати послуг помічника або не бажає скористатись такою можливістю, він може звернутися із заявою (оформляється у довільній формі) до керівника того закладу охорони здоров'я, в якому перебуває на лікуванні. Відділення паліативної допомоги, хоспіс надає допомогу хворим, яка, залежно від потреб пацієнта та його родини, може набувати форми цілодобового перебування у стаціонарі або організації патронажного нагляду вдома, в тому числі забезпечує допомогу в консультуванні пацієнтів і членів їхніх родин. Безпосередньо до надання такої допомоги залучаються соціальні працівники і надають її безоплатно.

¹ Оскільки категорія «дрібний побутовий правочин» є оціночною, при укладенні договору з помічником слід чітко визначати перелік його повноважень. Рекомендується перелічити повноваження безпосередньо в договорі, який реєструється в органі опіки та піклування, що забезпечить паліативного хворого від потенційних випадків недобросовісності помічника.

Особливості договору з помічником	За загальним правилом договір, який укладається з помічником, є оплатним, проте в договорі можна передбачити, що послуги надаються помічником безоплатно.
	Помічник може бути у будь-який час відкликаний особою. У цьому разі повноваження помічника припиняються.
	Помічник діє від свого імені, а не від імені особи, якій він надає допомогу. Статус помічника не тотожний статусу представника особи.
	Договір укладається у письмовій формі та не підлягає нотаріальному посвідченню.
	Помічником може бути лише дієздатна фізична особа.

Приклад:

Громадянин К. через стан здоров'я та похилий вік потребує постійного догляду та допомоги. Громадянин є власником двокімнатної квартири. Рідних і близьких осіб, які б могли успадкувати це майно після його смерті, немає. Як громадянину К. правильно розпорядитись власним майном і водночас отримати належний догляд і допомогу?

Законодавством передбачено договірну конструкцію, а саме договір довічного утримання, яка дозволяє особі, яка через похилий вік, стан здоров'я чи хворобу потребує постійного догляду та допомоги отримати такий догляд та допомогу та водночас раціонально розпорядитись своїм майном на випадок смерті.

ДОГОВІР ДОВІЧНОГО УТРИМАННЯ¹

За договором довічного утримання одна сторона (відчужувач) передає другій стороні (набувачеві) у власність житловий будинок, квартиру або їх частину, інше нерухоме майно або рухоме майно, яке має значну цінність, взамін чого набувач зобов'язується забезпечувати відчужувача утриманням та (або) доглядом довічно.

¹ Цивільний кодекс України (ст. 744).

Форма договору. Договір укладається у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню. У випадку передання набувачеві нерухомого майна такий договір підлягатиме також державній реєстрації.

ОБОВ'ЯЗКИ НАБУВАЧА ЗА ДОГОВОРОМ

1. Забезпечити відчужувача всіма видами догляду та утримання, які були обумовлені договором.
2. Поховати відчужувача в разі його смерті, навіть якщо це не було передбачено договором довічного утримання.
3. Забезпечити відчужувача або третю особу житлом у будинку (квартирі), який йому переданий за договором довічного утримання (догляду).
4. Інші обов'язки обумовлені сторонами за договором.

Пам'ятайте!

✓ Набувач не має права до смерті відчужувача продавати, дарувати, міняти майно, передане за договором довічного утримання (догляду), укладати щодо нього договір застави, передавати його у власність іншій особі на підставі іншого правочину.

✓ На майно, передане набувачу за договором довічного утримання (догляду), не може бути звернене стягнення протягом життя відчужувача.

✓ Втрата (знищення), пошкодження майна, яке було передане набувачеві, не є підставою для припинення чи зменшення обсягу його обов'язків перед відчужувачем.

✓ Якщо за договором передається нерухоме майно, то набувач набуває права власності на таке майно з моменту його державної реєстрації.

ПОРАДИ ЩОДО УКЛАДЕННЯ ДОГОВОРУ

✓ **Визначайте у договорі довічного утримання всі види забезпечення та догляду зрозуміло та чітко** (якщо обов'язки набувача не були конкретно визначені або у разі виникнення потреби забезпечити відчужувача іншими видами матеріального забезпечення та догляду спір має вирішуватися відповідно до засад справедливості та розумності).

✓ **Наполягайте на тому, щоб договором була закріплена умова, яка передбачатиме що види і розмір матеріального забезпечення та догляду періодично переглядаються за домовленістю сторін (щоквартально, раз на півроку, раз на рік тощо).** На той випадок, якщо за результатами перегляду сторони не зможуть досягнути згоди, варто передбачити правові наслідки та подальший порядок спільних дій з урахуванням передусім Ваших інтересів. Якщо договором така умова не визначена, то грошова оцінка матеріального забезпечення, яка обов'язково повинна бути закріплена у договорі, підлягатиме звичайній індексації.

✓ **Наполягайте на тому, щоб у договорі були детально окреслені правові наслідки невиконання чи неналежного виконання набувачем обов'язків за договором.** Додатково в договорі необхідно передбачити умови, за яких обов'язки набувача вважаються виконані неналежно чи невиконані взагалі. В разі розірвання договору довічного утримання (догляду) через невиконання або неналежне виконання набувачем обов'язків за договором, відчужувач набуває право власності на майно, яке було ним передане, і має право вимагати його повернення. У такому разі витрати набувача на утримання та (або) догляд відчужувача не підлягають поверненню.

✓ **Оскільки конструкція договору є доволі складною, рекомендуємо скористатись правовою допомогою фахівця, який сприятиме забезпеченню Ваших інтересів за договором і допоможе уникнути випадків шахрайства чи недобросовісності набувача.**

ПРАВО ПАЛІАТИВНОГО ПАЦІЄНТА НА БЕЗОПЛАТНЕ ОТРИМАННЯ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ.

Приклад:

Громадянин О. має важке невиліковне захворювання. Чи має він право на безоплатне отримання лікарських засобів? Якщо так, то який порядок отримання таких лікарських засобів та які саме лікарські засоби він може отримати?

✓ На сьогодні законодавством визначено групи осіб та категорії захворювань, при амбулаторному лікуванні яких лікарські засоби надаються безоплатно або на пільгових умовах¹.

**Перелік
груп населення, у разі амбулаторного лікування яких
лікарські засоби за рецептами лікарів відпускаються
безоплатно або на пільгових умовах**

Групи населення у разі амбулаторного лікування яких лікарські засоби за рецептами лікарів відпускаються безоплатно	
1.	Особи, яким передбачено безоплатний відпуск лікарських засобів згідно із Законом України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту"
2.	Особи, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною відповідно до Закону України "Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні"
3.	Особи, яким передбачено безоплатний відпуск лікарських засобів згідно із Законом України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи"
4.	Пенсіонери з числа колгоспників, робітників, службовців, які одержують пенсію за віком, по інвалідності та у разі втрати годувальника в мінімальних розмірах (за винятком осіб, які одержують пенсію на дітей у разі втрати годувальника)
5.	Діти віком до 3 років
6.	Діти-інваліди віком до 16 років
7.	Діти віком до 18 років, які перенесли у 1988 році хімічну інтоксикаційну алопецію у м. Чернівцях
8.	Дівчата-підлітки і жінки з протипоказаннями вагітності, а також жінки, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, забезпечуються безоплатно засобами контрацепції відповідно до Національної програми планування сім'ї, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 13 вересня 1995 р.

¹ Постанова Кабінету Міністрів України «Про впорядкування безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань» від 17 серпня 1998 р.

Групи населення, при амбулаторному лікуванні яких, лікарські засоби за рецептами лікарів відпускаються з оплатою 50 відсотків їх вартості	
1.	Інваліди I і II груп внаслідок трудового каліцтва, професійного або загального захворювання
2.	Інваліди з дитинства I і II груп
3.	Діти віком від 3 до 6 років
4.	Особи, реабілітовані відповідно до Закону України "Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні", які стали інвалідами внаслідок репресії або є пенсіонерами
5.	Особи, нагороджені знаком "Почесний донор України" та "Почесний донор СРСР" відповідно до Закону України "Про донорство крові та її компонентів"

**Перелік
категорій захворювань, у разі амбулаторного лікування
яких, лікарські засоби відпускаються безоплатно**

1.	Онкологічні захворювання
2.	Гематологічні захворювання
3.	Діабет (цукровий і нецукровий)
4.	Ревматизм
5.	Ревматоїдний артрит
6.	Пухирчатка
7.	Системний гострий вовчак
8.	Системні, хронічні, тяжкі захворювання шкіри
9.	Сифіліс
10.	Лепра
11.	Туберкульоз
12.	Аддісонова хвороба
13.	Гепатоцеребральна дистрофія
14.	Фенілкетонурия
15.	Шизофренія та епілепсія

16.	Психічні захворювання (інвалідам I та II груп, а також хворим, які працюють у лікувально-виробничих майстернях психоневрологічних і психіатричних закладів)
17.	Стан після операції протезування клапанів серця
18.	Гостра переміжна порфірія
19.	Муковісцидоз
20.	Тяжкі форми бруцельозу
21.	Дизентерія
22.	Гіпофізарний нанізм
23.	Стан після пересадки органів і тканин
24.	Бронхіальна астма
25.	Хвороба Бехтерева
26.	Міостенія
27.	Міопатія
28.	Мозочкова атаксія Марі
29.	Хвороба Паркінсона
30.	Інфаркт міокарду (перші шість місяців)
31.	Дитячий церебральний параліч
32.	СНІД, ВІЛ-інфекція
33.	Післяопераційний гіпотиреоз, у тому числі з приводу раку щитовидної залози
34.	Гіпаратиреоз
35.	Вроджена дисфункція кори наднирників

Право на безоплатний відпуск лікарських засобів або відпуск лікарських засобів на пільгових умовах для зазначених категорій осіб здійснюється за таких умов:

- 1) безоплатний відпуск лікарських засобів провадиться лише **в разі амбулаторного лікування** основного захворювання, за яким хворим надано пільги;
- 2) відпуск здійснюється аптеками **за рецептами**, виписаними ліка-

рями лікувально-профілактичних закладів за місцем проживання осіб;

3) особи, які обслуговуються у відомчих лікувально-профілактичних закладах, отримують ліки на безоплатній чи пільговій основі в аптеках, закріплених за цими закладами;

4) безоплатний відпуск лікарських засобів дітям-інвалідам віком до 16 років проводиться за рецептом лікарів незалежно від місця проживання цих дітей, але в межах області, Автономної Республіки Крим, м. Києва та Севастополя;

5) **особи, які живуть з ВІЛ/СНІД, незалежно від основного захворювання, мають право на безоплатне отримання лікарських засобів за наявності будь-яких інших захворювань;**

6) **безоплатно і на пільгових умовах відпускаються лікарські засоби, зазначені в переліку** лікарських засобів вітчизняного та іноземного виробництва, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 05.09.96 р. № 1071;

7) безоплатно лікарські засоби відпускають аптеки, з якими державою в особі уповноважених органів чи органом місцевого самоврядування укладено договори про відпуск лікарських засобів зазначеним категоріям осіб на безоплатній чи пільговій основі.

ЯК ПРИ АМБУЛАТОРНОМУ ЛІКУВАННІ ОТРИМАТИ ЛІКАРСЬКИЙ ЗАСІБ БЕЗОПЛАТНО ЧИ НА ПІЛЬГОВИХ УМОВАХ?

Крок 1: Звернення до лікувально-профілактичного закладу за місцем проживання особи

Крок 2: Видача лікарем лікувально-профілактичного закладу рецепта на лікарський засіб

Крок 3: Звернення до відповідного аптечного закладу, який на підставі рецепта видає особі потрібний лікарський засіб

ЩО РОБИТИ, ЯКЩО ВАМ ВІДМОВИЛИ В БЕЗОПЛАТНОМУ НАДАННІ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ?

Якщо Ви належите до перелічених вище категорій осіб, які мають право на безоплатне чи на пільгових умовах отримання лікарських засобів, однак в аптеці, з якою державою в особі уповноважених органів чи органом місцевого самоврядування укладено договір про відпуск лікарських засобів безоплатно чи на пільгових умовах (далі – уповноважена аптека)¹, від Вас вимагають оплати, Вам слід:

Крок 1

✓ *звернутись із заявою до завідувача уповноваженої аптеки із проханням дати письмову відповідь з обґрунтуванням причин незабезпечення ліками безоплатно чи на пільгових умовах.*

Крок 2

✓ *звернутись із скаргою до Головного управління охорони здоров'я обласної державної адміністрації з проханням надати обґрунтоване пояснення з приводу невиконання зобов'язань щодо видачі ліків на пільгових умовах чи безоплатно аптекою, з якою державою чи органом місцевого самоврядування укладено договір про відпуск лікарських засобів на безоплатній та пільговій умовах переліченим категоріям осіб, а також вжити негайних заходів для відновлення порушеного права.*

¹ На сьогодні не існує чітко встановленого законодавчого переліку аптечних закладів, з якими держава в особі уповноважених органів чи органів місцевого самоврядування, уклали такий договір. Громадянин може звернутись із відповідним інформаційним запитом про надання йому такої інформації безпосередньо до органів місцевого самоврядування чи місцевого органу виконавчої влади (наприклад, Головне управління охорони здоров'я державної адміністрації відповідної області).

До скарги додаєте копію відповіді завідувача аптеки та копію документа, що підтверджує Ваше право на безоплатне чи на пільгових умовах отримання ліків (посвідчення інваліда, учасника бойових дій, свідоцтво про народження тощо), а також копію рецепта лікаря.

Якщо зазначені звернення не допомогли Вам реалізувати своє право на безоплатне чи на пільгових умовах отримання лікарських засобів, Ви:

Крок 3

✓ *звертаєтесь із скаргою до Міністерства охорони здоров'я України з проханням надати обґрунтоване пояснення з приводу невиконання зобов'язань щодо видачі ліків на пільгових умовах чи безоплатно аптекою, що з якою державою в особі уповноважених органів чи органом місцевого самоврядування укладено договір про відпуск лікарських засобів безоплатно чи на пільгових умовах переліченим категоріям осіб, а також вжити негайних заходів для відновлення порушеного права та застосувати, в разі необхідності, засоби впливу до осіб, винних у порушенні права на безоплатне отримання ліків чи отримання ліків на пільгових умовах.*

До скарги додаєте копії всіх зазначених вище документів, а також копію відповіді Головного управління охорони здоров'я.

Якщо й після цього Вам не вдалося отримати ліки безоплатно чи на пільгових умовах, Ви:

Крок 4

Звертаєтесь із позовною заявою до суду з проханням зобов'язати аптеку, з якою державою в особі уповноважених органів чи органом місцевого самоврядування укладено договір про відпуск лікарських засобів безоплатно чи на пільгових умовах визначеним категоріям осіб, забезпечити безоплатну чи на пільгових умовах видачу ліків, відшкодувати матеріальну та моральну шкоду за порушення Вашого права.

Ви можете відразу звертатись до суду без звернення до вищестоящого органу чи вищестоящої посадової особи, обираючи на власний розсуд найбільш оптимальну для себе форму захисту порушених прав!

МИ ДОПОМОЖЕМО ЗАХИСТИТИ ВАШІ ПРАВА

Організації, в яких можна отримати консультації:

№ з/п	Назва організації	Контакти
1.	Всеукраїнська громадська організація «Зупинимо гепатит»	01001, м. Київ, вул. Богомольця,4 т/ф: (044) 256 2540 (044) 256 2539 Веб-сайт: www.hvstop.org
2.	Сумська обласна молодіжна громадська організація «Клуб Шанс»	40024, м. Суми, вул. Прокоф'єва, 25а/132 т/ф: (050) 407 69 85; (0542) 36 93 74 Ел. пошта: sumy-shans@yandex.ru
3.	Громадська організація «Гей-Альянс»	м Київ, вул. Б. Хмельницького, 62Б Ел. пошта: achernyshev@ga.net.ua

№ з/п	Назва організації	Контакти
4.	Молодіжна громадська організація «Творче молодіжне об'єднання «Нівроку»	46024, м. Тернопіль, пр. Злуки, 45 т/ф:38 0352 420172 Ел. пошта: o.dombrovskyy@gmail.com
5.	Громадська організація «Центр ресоціалізації хімічно uzалежнених «Незалежність»	м. Київ, вул. Некрасова 26/16 тел.:0432 50 21 12 Ел. пошта: tsinelnyk@yahoo.com
6.	Харківський міський благодійний фонд «Благо»	м. Харків, пр. Московський, буд. 259, 2-й пов. т/ф: (057) 7167238 Веб-сайт: www.bfblago.inf.ua Ел. пошта: bfblago@ya.ru
7.	Благодійний фонд «Центр ресоціалізації наркозалежної молоді «Твоя Перемога»	м. Сімферополь, вул. 60 років Жовтня, 24, кв. 127 тел.: (095) 4723643
8.	Чернівецький міський благодійний фонд «Життя заради життя»	58000, м. Чернівці, вул. Старобільська,3 Ел. пошта: vse2020@gmail.com

№ з/п	Назва організації	Контакти
9.	Благодійна асоціація «Світло надії»	36007, м. Полтава, вул. Артема, 28-А тел.: (0532) 50-85-99, +38 (0532) 60-60-81 Ел. пошта: office@lightofhope.com.ua
10.	Громадська організація «Долкар»	Веб-сайт: http://hepatit.org.ua/missiya/
11.	Міжнародний альянс з ВІЛ/СНІД в Україні	03680, Київ, вул. Димитрова, 5, корпус 10А, 9-й поверх, тел.: (044) 490-5485, 490-5486, 490-5487, 490-5488 факс: (+380 44) 490-5489 Веб-сайт: http://www.aidsalliance.org.ua Ел. пошта: office@aidsalliance.org.ua

№ з/п	Назва організації	Контакти
12.	Міжнародний благодійний фонд «Українська фундація громадського здоров'я» HealthRight International (Право на здоров'я) в Україні Проект «Координація послуг для дітей вулиці та вуличної молоді в м. Донецьку» Соціальні центри для дітей та молоді БФ «Карітас Донецьк» Центр для дівчаток та молодих жінок «Право на здоров'я»	01001, м. Київ, вул. Станіславського, 3, кв. 7 т/ф: (044) 278 2358 83087, м. Донецьк, вул. Фоміна, 1 т/ф: (062) 203 84 36 83023 м. Донецьк, вул. Чернігівська, 6-а 03057, м. Київ, вул. Довженка, 2, кім.11 тел.: (044) 223 7165 Ел. пошта: Olha.Martynyuk@healthright.org Ел. пошта: halyna.skipalska@healthright.org
13.	Всеукраїнська громадська організація «Конгрес з безпеки медицини»	02098 м. Київ, вул. Шумського, 1А т/ф: (044) 220-14-29 Ел. пошта: moskovkom@mail.ru Веб-сайт: http://www.vkbm.org.ua/

№ з/п	Назва організації	Контакти
14.	Херсонський обласний благодійний фонд «Мангуст»	м. Херсон, Суворівський р-н, вул. 49-ї Гвардійської дивізії, буд. 3, кв. 83 тел.: (0552) 27-90-42, 27-01-64 (0552) 27-90-88, 27-31-83 Веб-сайт: http://www.fond-mangust.org/
15.	Українська Гельсінська спілка з прав людини	04071, м. Київ, вул. Олегівська, 36, кімната 309 (3-й поверх) т/ф: (044) 417-41-18 Веб-сайт: http://helsinki.org.ua
16.	Всеукраїнська асоціація захисту прав пацієнтів «Здоров'я нації»	04114, Київ, вул. Вишгородська, 36-б тел.: (044) 332 21 87 Ел. пошта: info@pacient.com.ua Веб-сайт: www.pacient.com.ua

№ з/п	Назва організації	Контакти
17.	Всеукраїнська рада захисту прав та безпеки пацієнтів	01001, м. Київ, вул. Софіївська, 17, оф. 2 тел.: (044) 587-99-61 Ел. пошта: info@medpravo.org , Rada_medsafty@ukr.net Медико-юридична служба: skorina@medpravo.org.ua Веб-сайт: http://www.medpravo.org.ua
18.	Херсонський обласний Фонд милосердя та здоров'я	325000, м. Херсон, вул. Фрунзе, 2, к.24 тел.: (0557) 24-60-03 факс: (0557) 22-91-22 Ел. пошта: fms@tlc.kherson.ua
19.	Інформаційний ресурс «FAQ гепатит»	http://faqhepatitis.blogspot.com/
20.	Інформаційний ресурс для пацієнтів, медичних та фармацевтичних працівників «Права людини в сфері охорони здоров'я»	http://healthrights.org.ua/

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

КОНТАКТИ ХОСПІСІВ І ЦЕНТРІВ СНІДУ, В ЯКИХ Є ПАЛІАТИВНІ ЛІЖКА

I. Хоспіси

№ з/п	Назва хоспісу	Адреса	Контактні телефони
1.	Паліативне відділення на базі Шпиталу ім. Шептицького	м. Львів, вул. Озаркевича, 4 79016 Україна	Тел: (032)274-02-62 E-mail: kaganiak@yahoo.ca.
2.	Львівська міська лікарня «Хоспіс»	м. Львів, вул. І.Котляревського, 43 79000 Україна	Тел: (032)237-58-62 http://sites.google.com/site/hospislviv/hospis_uoz_lviv@ukr.net
3.	Відділення паліативної допомоги (на базі міської лікарні № 4)	м. Львів, вул. П.Орлика, 4 79000 Україна	Тел: (032)260-20-07, 260-22-88 E-mail: s_chulik@ukr.net http://www.caritas-ua.org
4.	Волинська Обласна лікарня «Хоспіс»	м. Луцьк, вул. Тімірязєва, 1 43001 Україна	Тел: (033) 276-72-54 E-mail: hospis@mail.lutsk.ua
5.	Відділення паліативної медицини (хоспіс) вищого комунального навчального закладу «Дубенський медичний коледж» Рівненської обласної ради	Рівненська обл., м. Дубно, вул. Шевченка, 51	Тел: (03656) 3-23-82, 4-19-30
6.	Чернігівська обласна психоневрологічна лікарня	м. Чернігів, 4-й км. Гомельського шосе, вул. Лісова, 6	Тел: (0462) 777-104, 676-543 http://opnl.cn.ua/index.htm

№ з/п	Назва хоспісу	Адреса	Контактні телефони
7.	Херсонська обласна лікарня «Хоспіс»	м. Херсон, вул. Морська, 1 73001 Україна	Тел: (055) 242-09-67 E-mail: hospis@ukr.net
8.	Івано-Франківська обласна лікарня «Хоспіс»	м. Івано-Франківськ, вул. Новаківського, 8 76002 Україна	Тел: (034) 278-17-19 E-mail: hospice@optima.com.ua http://palliative.if.ua/index.php?newsid=10
9.	«Хоспіс Святої Олени»	Житомирська обл., м. Коростень, вул. Жиманченка, 46 11501 Україна	Тел: (041) 429-20-96
10.	Харківський обласний центр паліативної медицини «Хоспіс» Харківський обласний благодійний Фонд «Соціальна служба допомоги» Мобільний хоспіс	м. Харків, вул. Луї Пастера, 4а 61001 Україна	Тел: (057) 293-90-93 E-mail: hospice@kharkov.ukrtel.net Тел: (57) 712-30-16 E-mail: baglaenko@ssa.kharkov.ua
11.	Харківський міський хоспіс	м. Харків, проспект Московський, 195 61001 Україна	Тел: (057) 226-20-42
12.	Благодійний заклад Хоспіс «Архангела Михаїла»	м. Запоріжжя, вул. Т.Шевченка, 25 61013 Україна	Тел: (612) 24-07-34 E-mail: m_aids@a-teleport.com
13.	Відділення інтенсивного сестринського догляду при Донецькому обласному протипухлинному центрі	м. Донецьк, вул. Полоцька, 2а 83092 Україна	Тел: (062) 382-77-60

№ з/п	Назва хоспісу	Адреса	Контактні телефони
14.	Відділення паліативної допомоги при Донецькій міській клінічній лікарні № 19	м. Донецьк, вул. Туманна, 18	тел.: 0622-52-72-21 E-mail: issledovianie79@mail.ru
15.	Відділення паліативного і медсестринського догляду (на базі міської лікарні №10)	Донецька область, м. Маріуполь, вул. Пашковського, 4 87502 Україна	Тел: (062) 941-27-03
16.	Донбаський центр паліативної допомоги БФ "Янгол Милосердя"	м. Донецьк, а/с 2012 83077 Україна	тел. (062) 208-30-03, (066) 873-74-44 E-mail: patronag@ua.fm Сайт: http://www.angellove.com.ua/
17.	Відділення паліативної допомоги Кримського республіканського закладу «Онкологічний клінічний диспансер»	м. Сімферополь, вул. Безпалова, 49а 95000 Україна	Тел: (065) 251-71-59 Сайт: www.antineo.bestcrimea.com
18.	Відділення паліативної допомоги (на базі обласного туберкульозного диспансеру)	Миколаївська обл., с. Надбугське-2, вул. Веселівська, 4 57130 Україна	Тел: (051) 251-05-22 Сайт: http://www.vl.mk.ua/
19.	Первомайська Міська багатопрофільна лікарня	Миколаївська область, м. Первомайськ вул. Толбухіна 128 55200 Україна	Тел.: (05161) 350-50

№ з/п	Назва хоспісу	Адреса	Контактні телефони
20.	Первомайський міський протитуберкульозний диспансер	Миколаївська область, м. Первомайськ вул. Калова 87 55214 Україна	Тел.: (05161) 33-277
21.	Первомайський міжрайонний наркологічний диспансер	Миколаївська область, м. Первомайськ вул. Кам'яномостівська 5в 55214 Україна	Тел.: (05161) 44-677
22.	Центральна районна лікарня	Миколаївська область, Первомайський район, с. Мигія, вул. Колгоспна № 34 55200 Україна	Тел.: (05161)7-35-10 (05161)7-35-10 E-mail: pcrl.hos@inbox.ru
23.	Вознесенська центральна районна лікарня	Миколаївська область, м. Вознесенськ вул. 228 Стрілкової дивізії 26, 56500 Україна	Тел.: (05134) 3-22-31
24.	Южноукраїнська СМСЧ №2	Миколаївська область, м. Южноукраїнськ вул. Миру 3 55001 Україна	Тел.: (05136) 2-42-17

№ з/п	Назва хоспісу	Адреса	Контактні телефони
25.	Відділення паліативної допомоги (на базі центральної районної лікарні)	Закарпатська область, м. Мукачево, вул. Пирогова, 3 89600 Україна	Тел: (031) 312-35-97 E-mail: mbarchi@mk.uz.ua
26.	Відділення паліативної допомоги (на базі Виноградівської районної лікарні) Виїзна мультидисциплінарна команда "Хоспіс вдома"	Закарпатська область, м. Виноградів, вул. Лікарняна 13 90300 Україна	Тел.: 0314323657 Тел.: 0314326690 Email: amr@sevlush.net
27.	Тернопільська комунальна міська лікарня швидкої допомоги №1	м. Тернопіль, вул. Шпитальна, 2 46008 Україна	Тел: (352) 52-45-52
28.	Благодійна служба Милосердя "Карітас-Чортків" Виїзна служба догляду за паліативними пацієнтами та одиницями	Тернопільська обл., м. Чортків, вул. Монастирська 1, 48500 Україна	Тел: (097) 788-45-28 E-mail: ch.sergio@mail.ru
29.	Обласний клінічний онкологічний диспансер відділення – хоспіс	м. Луганськ, вул. Краснодонська, 8 91001 Україна	Тел: (064) 250-70-24
30.	Калинівська дільнична лікарня	Луганська область, с.м.т. Калинове, Попаснянський р-н вул. Зарічна 7 93350 Україна	Тел.: 06474 92303 http://kalinove.open.lg.ua/

№ з/п	Назва хоспісу	Адреса	Контактні телефони
31.	Черкаський обласний онкологічний диспансер Консультаційний кабінет паліативної допомоги	м. Черкаси вул. Менделєєва, 7, 18009 Україна	тел./факс (+38-0472) 37-01-23 E-mail: diagnost@onko.ck.ua
32.	Черкаська обласна психіатрична лікарня №1	Черкаська обл. м. Сміла, вул. Павлова, 46 20708 Україна	Тел-факс: (233) 4-02-74, 4-32-64 Комутатор: 4-32-19, 4-61-21 E-mail: psih_sm@ck.ukrtel.net
33.	Відділення паліативної допомоги (при Севастопольському міському онкоцентрі)	м. Севастополь, вул. 9-го січня, 40 99001 Україна	Тел: 0692 24 01 68 E-mail: spu3220@mail.ru
34.	Відділення паліативної допомоги (при Київському міському онкоцентрі)	м. Київ, вул. Верховина, 69 01001 Україна	Тел: 044 332 97 39 E-mail: kalachev36@hotmail.com.
35.	Відділення паліативної допомоги (при Київській міській клінічній лікарні № 2)	м. Київ, вул. Краківська, 17 01001 Україна	Тел: 044 292 30 67 E-mail: maksimova_zoja@bigmir.net.
36.	Відділення паліативної допомоги (при Київській міській клінічній лікарні № 10)	м. Київ, проспект 40-річчя Жовтня, 59Б 01001 Україна	Тел: 044 525 32 59 E-mail: kmkl10@health.kiev.ua

II. Центри СНІДу, в яких є паліативні ліжка

№ з/п	Назва органу/ об'єднання громадян	Адреса	Контактні телефони
1.	Дніпропетровський обласний центр СНІДу	м. Дніпропетровськ, вул. Бехтерева, 1 49115 Україна	Тел: (0562) 26-80-06 (0562) 26-86-89 (0562) 26-80-62 Факс: (0562)26-80-06 E-mail: turchin@optima.com.ua dneproblaid@yandex.ru
2.	Донецький обласний центр СНІДу	м. Донецьк, вул. Олімпієва, 1а 83045 Україна	Тел: (0622) 66-71-10 Факс: (0622) 66-71-10 E-mail: info@aids.donetsk.ua
3.	Запорізький обласний центр СНІДу	м. Запоріжжя, вул. Добролюбова, 23 69035 Україна	Тел: (0612) 36-88-67 (0612) 36-88-65 Факс: (0612) 36-88-67 E-mail: m_aids@a-teleport.ua
4.	Луганський обласний центр СНІДу	м. Луганськ, кв. Дружби, 1б 91040 Україна	Тел: (0642) 34-71-06 (0642) 62-28-61 E-mail: aids@gts.lg.ua
5.	Миколаївський обласний центр СНІДу	м. Миколаїв, вул. Потьомкінська, 138-6 54003 Україна	Тел: (0512)24-21-28 (0512) 35 83 42 E-mail: nocpls@mksat.net
6.	Одеський обласний центр СНІДу	м. Одеса, вул. Хімічна, 5 65031 Україна	Тел: (048) 738-41-88 (048) 738-41-87 (048) 738-41-84 (048) 738-41-82 (048) 738-41-81 Факс: (048) 728-93-94 E-mail: aidscenter@ukr.net

№ з/п	Назва органу/ об'єднання громадян	Адреса	Контактні телефони
7.	Херсонський обласний центр СНІДу	м. Херсон, проїзд Береговий, 3 73021 Україна	Тел: (0552)27-79-51 (0552)27-36-91 Факс: (0552)27-36-91 E-mail: aids@medic.kherson.ua

Видання здійснено
за фінансової підтримки
Міжнародного фонду
«Відродження»